

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 16 września 2004 r. *

W sprawie C-465/01

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom Państwa Członkowskiego,

wniesioną w dniu 4 grudnia 2001 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez J. Sacka, działającego w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Austrii, reprezentowanej przez H. Dossiego, działającego w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

* Język postępowania: niemiecki.

KOMISJA PRZECIWKO AUSTRII
TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C. W. A. Timmermans, prezes izby, R. Schintgen (sprawozdawca),
R. Silva de Lapuerta, P. Kūris i G. Arestis, sędziowie,

rzecznik generalny: F. G. Jacobs,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy
bez rozprawy i bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Komisja Wspólnot Europejskich żąda w skardze, aby Trybunał stwierdził, że
Republika Austrii uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy:

a) art. 39 WE i art. 8 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia
15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników

wewnątrz Wspólnoty (Dz.U. L 257, str. 2) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2434/92 z dnia 27 lipca 1992 r. (Dz.U. L 245, str. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1612/68”), oraz art. 28 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (Dz.U. 1994 L 1, str. 3 i str. 572, zwanego dalej „porozumieniem o EOG”) — pozbawiając pracowników będących obywatelami innych Państw Członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych;

- b) postanowień umów zawartych pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi, ustanawiającymi na korzyść pracowników pochodzących z tych państw zatrudnionych legalnie w Państwie Członkowskim zasadę niedyskryminacji w zakresie warunków pracy — pozbawiając tych pracowników biernego prawa wyborczego do rad zakładowych i walnych zgromadzeń izb pracowniczych.

Ramy prawne

Przepisy prawa wspólnotowego mające zastosowanie w sprawie

- 2 Zgodnie z art. 39 WE:

„1. Zapewnia się swobodę przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty.

2. Swoboda ta obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami Państw Członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.

[...]

4. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej”.

3 Pierwszy motyw rozporządzenia nr 1612/68 ma następujące brzmienie:

„swobodny przepływ pracowników wewnątrz Wspólnoty powinien być zapewniony najpóźniej do końca okresu przejściowego; osiągnięcie tego celu pociąga za sobą zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową pomiędzy pracownikami Państw Członkowskich, w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy, jak również prawa tych pracowników do swobodnego przemieszczania się wewnątrz Wspólnoty w celu wykonywania działalności zarobkowej, z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego”.

4 Artykuł 7 i 8 rozporządzenia nr 1612/68 są ujęte w jego pierwszej części, dotyczącej „zatrudnienia i rodzin pracowników”, w tytule II „Zatrudnienie i równość traktowania”.

5 Artykuł 7 rozporządzenia nr 1612/68 stanowi:

„1. Pracownik, będący obywatelem Państwa Członkowskiego, nie może być na terytorium innego Państwa Członkowskiego ze względu na swą przynależność państwową traktowany odmiennie niż pracownicy krajowi pod względem warunków

zatrudnienia i pracy, w szczególności warunków wynagrodzenia, zwolnienia i, jeżeli straci pracę, powrotu do pracy lub ponownego zatrudnienia.

2. Pracownik korzysta z takich samych przywilejów socjalnych i podatkowych jak pracownicy krajowi.

[...]

4. Wszelkie postanowienia porozumień zbiorowych lub indywidualnych lub inne zbiorowe regulacje dotyczące dostępu do zatrudnienia, zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy albo zwolnienia są nieważne w zakresie, w jakim określają lub uprawniają do stosowania warunków dyskryminujących pracowników, którzy są obywatelami innych Państw Członkowskich”.

6 Zgodnie z art. 8 rozporządzenia nr 1612/68:

„1. Pracownik, który jest obywatelem Państwa Członkowskiego i jest zatrudniony na terytorium innego Państwa Członkowskiego, korzysta z prawa do równego traktowania w zakresie przynależności do związków zawodowych i praw związkowych, w tym również prawa do głosowania; może być wyłączony z udziału w zarządzie instytucji prawa publicznego oraz sprawowania urzędów regulowanych prawem publicznym. Ponadto ma on prawo do udziału w organach reprezentacji pracowniczej w przedsiębiorstwie.

Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają ustaw lub rozporządzeń w niektórych Państwach Członkowskich, które przewidują szerszy zakres praw dla pracowników pochodzących z innych Państw Członkowskich.

[...]”.

7 Artykuł 28 porozumienia o EOG stanowi:

„1. Zapewnia się swobodny przepływ pracowników między Państwami Członkowskimi WE a państwami EFTA.

2. Taka swoboda przepływu obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami Państw Członkowskich WE i państw EFTA w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia oraz innych warunków pracy i zatrudnienia.

[...]

4. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej.

[...]”.

8 Wspólnota zawarła szereg umów z państwami trzecimi — między innymi układ o stowarzyszeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z Republiką Turcji, układy europejskie o stowarzyszeniu z państwami Europy Środkowej i Wschodniej i umowy

o współpracy i stowarzyszeniu zawarte z państwami Maghrebu, zgodnie z którymi pracownicy będący obywatelami tych państw zatrudnieni legalnie na terytorium Państwa Członkowskiego korzystają z zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.

Uregulowania krajowe

- 9 W Austrii, zgodnie z art. 1 Arbeiterkammergesetz (ustawy o izbach pracowniczych, BGBl. 1991/626, w brzmieniu ogłoszonym w BGBl. I 1998/166, zwanej dalej „AKG”), izby pracownicze, jak również federalna izba pracownicza (zwane dalej „izbami pracowniczymi”), są powołane w celu reprezentowania i wspierania socjalnych, ekonomicznych, zawodowych i kulturalnych interesów pracowników obojga płci.
- 10 Izby te, będące instytucjami prawa publicznego, w których członkami zobowiązanymi do uiszczania składek są zasadniczo wszyscy pracownicy, mają również funkcję doradczą w dziedzinie ustawodawstwa.
- 11 Do organów izb pracowniczych zalicza się między innymi walne zgromadzenie (art. 46 AKG). Walne zgromadzenie wybierane jest na okres pięciu lat (art. 18 ust. 1 AKG) przez pracowników mających prawo głosu, w drodze równych i bezpośrednich wyborów, w głosowaniu tajnym, zgodnie z zasadami proporcjonalnego systemu wyborczego (art. 19 AKG). Zgodnie z art. 20 ust. 1 AKG, wszyscy pracownicy będący w dniu wyborów członkami izby pracowniczej mają prawo głosu.

12 Co do przesłanek biernego prawa wyborczego art. 21 AKG stanowi:

„Wybrany do izby pracowniczej może być każdy pracownik będący członkiem izby, który w dniu wyborów

1. ukończył 19 lat,

2. w ciągu ostatnich pięciu lat był przynajmniej przez dwa lata zatrudniony w Austrii w ramach stosunku pracy uzasadniającego członkostwo w izbie i

3. pomijając wymóg wieku, nie jest wykluczone jego bierne prawo wyborcze do Nationalrat”.

13 Zgodnie z art. 26 ust. 4 Bundesverfassungsgesetz (konstytucji Austrii):

„Wybrani mogą być mężczyźni i kobiety mający w dniu wyborów obywatelstwo austriackie, którzy przed 1 stycznia roku, w którym odbywają się wybory ukończyli 19 lat”.

- 14 Rady zakładowe, których utworzenie w austriackich przedsiębiorstwach pewnych rozmiarów jest obowiązkowe, mają za zadanie obronę interesów pracowników przedsiębiorstwa, a w szczególności czuwanie nad przestrzeganiem przepisów ustanawiających korzyści na rzecz zatrudnionych.
- 15 Artykuł 53 ust. 1 Arbeitsverfassungsgesetz (ustawy o pracy, BGBl. 1974/22, w brzmieniu ogłoszonym w BGBl. 1993/460), ustanawiający przesłanki biernego prawa wyborczego do rad zakładowych, ma następujące brzmienie:

„Wybrany może być każdy pracownik, który

1. a) ma obywatelstwo austriackie lub

b) jest obywatelem państwa będącego stroną porozumienia o EOG,
2. w dniu ogłoszenia wyborów ukończył 19 lat,
3. jest przynajmniej od sześciu miesięcy zatrudniony w zakładzie lub przedsiębiorstwie, do którego należy zakład i
4. pomijając przesłankę obywatelstwa austriackiego, nie jest wykluczone jego prawo wyborcze do Nationalrat [...]”.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

- 16 Komisja, będąc zdania, że przepisy austriackie są niezgodne z wymogami prawa wspólnotowego, ponieważ, po pierwsze, zapewniają one bierne prawo wyborcze do izb pracowniczych jedynie obywatelom austriackim, a po drugie odmawiają biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych i rad zakładowych pracownikom legalnie zatrudnionym w Państwie Członkowskim i pochodzącym z państw, które zawarły ze Wspólnotą umowę, na mocy której pracownicy ci mają prawo do równego traktowania ze względu na warunki pracy, wezwała pismem z dnia 9 lipca 1999 r. Republikę Austrii do przedstawienia uwag w terminie dwóch miesięcy.
- 17 Dnia 6 września 1999 rząd austriacki przyznał, że w zakresie dotyczącym pracowników pochodzących z innych Państw Członkowskich Unii lub EOG przepisy austriackie nie są zgodne ze zobowiązaniami wynikającymi z prawa wspólnotowego, wskazując jednakże, że przedmiotowe przepisy krajowe są bezskuteczne ze względu na możliwość bezpośredniego stosowania prawa wspólnotowego. Pomimo to przygotowywane są konieczne nowelizacje, w celu rozszerzenia biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych na wszystkich pracowników, niezależnie od ich obywatelstwa. Rząd ten sprzeciwił się jednakże opinii Komisji w zakresie dotyczącym pracowników, którym na mocy umowy zawartej z ich państwem pochodzenia zapewniono prawo jednakowego traktowania ze względu na warunki pracy, jeżeli są oni legalnie zatrudnieni w Państwie Członkowskim.
- 18 Przepisy austriackie nie zostały w żaden sposób znowelizowane. Dnia 29 grudnia 2000 r. Komisja skierowała do Republiki Austrii uzasadnioną opinię, wzywając do podjęcia kroków koniecznych w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z art. 39 WE, art. 8 rozporządzenia nr 1612/68 i art. 28 porozumienia o EOG, jak również ze wskazanych wyżej umów dwustronnych Wspólnoty, w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia opinii.

- 19 Ponieważ odpowiedź rządu austriackiego na uzasadnioną opinię, zawarta w pismach z dni 27 lutego i 12 kwietnia 2001 r., nie zawierała żadnych nowych informacji, Komisja podjęła decyzję o wniesieniu niniejszej skargi.

W przedmiocie skargi

- 20 Na uzasadnienie skargi Komisja podnosi dwa zarzuty. Pierwszy zarzut dotyczy pozbawienia pracowników pochodzących z innych Państw Członkowskich Unii lub EOG biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych. Drugi zarzut dotyczy pozbawienia biernego prawa wyborczego do walnych zgromadzeń izb pracowniczych i rad zakładowych pracowników pochodzących z państw trzecich, legalnie zatrudnionych w Austrii, na korzyść których umowa zawarta przez Wspólnotę z ich państwem pochodzenia ustanawia zasadę niedyskryminacji w zakresie warunków pracy.
- 21 Należy kolejno zbadać zasadność obydwu zarzutów.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

- 22 Zdaniem Komisji przewidziana w prawie austriackim przesłanka, zgodnie z którą bierne prawo wyborcze do izb pracowniczych jest uzależnione od posiadania austriackiego obywatelstwa, jest w sposób oczywisty niezgodna z art. 39 WE i art. 8 ust. 1 rozporządzenia 1612/68 — biorąc pod uwagę wykładnię tych przepisów dokonaną przez Trybunał, jak również z art. 28 porozumienia o EOG, zawierającym podobne przepisy.

- 23 Zdaniem Komisji z wyroków z dnia 4 lipca 1991 r. w sprawie C-213/90 ASTI, Rec. str. I-3507 (zwanego dalej „wyrokiem ASTI I”), oraz z dnia 18 maja 1994 r. w sprawie C-118/92 Komisja przeciwko Luksemburgowi, Rec. str. I-1891 (zwanego dalej „wyrokiem ASTI II”), wynika bowiem, że regulacja krajowa pozbawiająca pracowników będącym obywatelami innych Państw Członkowskich biernego prawa wyborczego do takich instytucji jak izby zawodowe, do których przynależność i uiszczanie składek jest obowiązkowe, mających za zadanie obronę jak również reprezentację interesów pracowników i wykonujących funkcję doradczą w dziedzinie prawodawstwa, jest niezgodna z podstawową zasadą niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową ustanowioną w art. 39 WE i art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1612/68. Do tego samego wniosku należy dojść w odniesieniu do art. 28 porozumienia o EOG, bowiem jego istotne postanowienia są sformułowane w taki sam sposób jak postanowienia art. 39 WE.
- 24 Rząd austriacki wnosi o oddalenie tego zarzutu podnosząc, że izby pracownicze są instytucjami prawa publicznego, które w znaczącym stopniu biorą udział w wykonywaniu władzy publicznej, co uzasadnia pozbawienie wszystkich pracowników zagranicznych prawa bycia wybieranym do organów tych instytucji.

Ocena Trybunału

- 25 W celu rozpoznania zasadności przedmiotowego zarzutu należy na wstępie przypomnieć, że w dziedzinie swobody przepływu pracowników w Unii Europejskiej art. 39 ust. 2 WE, będący szczególnym wyrazem podstawowej zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową zawartej w art. 12 ust. 1 WE, ustanawia zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową pracowników Państw Członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.

- 26 Zasada ta jest przywoływana w kilku przepisach szczególnych rozporządzenia nr 1612/68, między innymi w art. 7 i 8.
- 27 Konkretnie, art. 8 ust. 1 wskazanego rozporządzenia stanowi, że pracownik, który jest obywatelem Państwa Członkowskiego, zatrudniony na terytorium innego Państwa Członkowskiego, korzysta z prawa do równego traktowania w zakresie przynależności do związków zawodowych i praw związkowych, jak również z prawa do udziału w organach reprezentacji pracowniczej w przedsiębiorstwie.
- 28 W tym zakresie Trybunał orzekł już w wyrokach ASTI I i ASTI II, że przepis ten znajduje zastosowanie w przypadku czynnego i biernego prawa wyborczego do organów takich jak izby zawodowe, do których przynależność i uiszczanie składek jest obowiązkowe, mających za zadanie obronę i reprezentację interesów pracowników.
- 29 Co się tyczy porozumienia o EOG, art. 28 ust. 2 tego aktu jest zredagowany w sposób prawie identyczny z art. 39 ust. 2 WE.
- 30 Na tym tle z art. 39 ust. 2 WE, art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1612/68 i art. 28, ust. 2 porozumienia o EOG wynika, że pracownicy będący obywatelami Państwa Członkowskiego lub państwa należącego do Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (dalej zwanego „EFTA”) zatrudnieni w innym Państwie Członkowskim powinni być traktowani w ten sam sposób, jak obywatele przyjmującego Państwa Członkowskiego w zakresie warunków pracy i w szczególności w zakresie praw związkowych, włącznie z biernym prawem wyborczym do instytucji reprezentujących i broniących interesów pracowników, takich jak izby pracownicze w Austrii.

- 31 Wiadomo zaś, że regulacja krajowa będąca przedmiotem niniejszej skargi uzależnia bierne prawo wyborcze do wskazanych izb pracowniczych od austriackiego obywatelstwa. Rząd tego Państwa Członkowskiego nie podważa tego faktu.
- 32 Tego rodzaju przesłanka, którą spełniają jedynie pracownicy austriaccy, stanowi wobec tego bezpośrednią dyskryminację pracowników zagranicznych.
- 33 W związku z tym prawo Republiki Austrii odmawiające pracownikom z innych Państw Członkowskich Unii Europejskiej lub z państwa członkowskiego EFTA biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych jedynie z tego względu, że zainteresowani nie posiadają austriackiego obywatelstwa, jest niezgodne z podstawową zasadą niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową, na której oparte są wskazane przepisy prawa wspólnotowego.
- 34 Wniosku tego nie podważa w żaden sposób twierdzenie rządu austriackiego, zgodnie z którym izby pracownicze w Austrii są instytucjami publicznymi biorącymi udział w wykonywaniu władzy publicznej.
- 35 Z wyroków ASTI I i ASTI II wynika bowiem, że regulacja krajowa odmawiająca pracownikom będącym obywatelami innych Państw Członkowskich czynnego lub biernego prawa wyborczego do takich instytucji jak izby zawodowe, do których przynależność i uiszczanie składek jest obowiązkowe, mających za zadanie obronę jak również reprezentację interesów pracowników, jest niezgodna z podstawową zasadą niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową, nawet wówczas, gdy izby te są zgodnie z prawem krajowym instytucjami prawa publicznego i wykonują funkcję doradczą w dziedzinie prawodawstwa.

- 36 Rząd austriacki nie przedstawił jakiegokolwiek wskazówki, która pozwalałby wnioskować, że austriackie izby pracownicze posiadają inną charakterystykę od luksemburskich izb zawodowych, których dotyczyły wskazane wyroki.
- 37 Ponadto Trybunał orzekł już, właśnie w sprawie izb pracowniczych w Austrii, że przesłanka obywatelstwa, od której austriacka regulacja uzależnia bierne prawo wyborcze do wskazanych izb, jest niezgodna z zawartą w art. 10 ust. 1 decyzji nr 1/80 z dnia 19 września 1980 r. w sprawie rozwoju stowarzyszenia (zwanej dalej „decyzją nr 1/80”), przyjętej przez Radę Stowarzyszenia, powołaną układem stowarzyszeniowym między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją (dalej zwanym „układem stowarzyszeniowym EWG–Turcja”), który został podpisany dnia 12 września 1963 r. w Ankarze przez Republikę Turcji z jednej strony oraz Państwa Członkowskie EWG i Wspólnotę z drugiej strony, zawarty, zatwierdzony i ratyfikowany w imieniu Wspólnoty decyzją Rady nr 64/732/EWG z dnia 23 grudnia 1963 r. (Dz.U. 1964, 217, str. 3685), zasadą niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie warunków pracy (wyrok z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie C-171/01 *Wählergruppe Gemeinsam*, Rec. str. I-4301).
- 38 Brzmienie art. 10 decyzji nr 1/80 jest prawie identyczne z art. 39 ust. 2 WE i art. 28 ust. 2 porozumienia o EOG.
- 39 Należy dodać, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem niestosowanie reguł przewidzianych w art. 39 WE w przypadku działalności związanej z wykonywaniem władzy publicznej stanowi wyjątek od podstawowej swobody i z tego względu jego wykładnia powinna ograniczać się jedynie do zakresu koniecznego dla ochrony interesów, których mogą strzec Państwa Członkowskie. Wyjątek ten nie może w związku z tym uzasadniać poddania przez Państwo Członkowskie w sposób generalny udziału w każdej instytucji prawa publicznego,

takiej jak austriackie izby pracownicze, wymogowi obywatelstwa. Wyjątek ten pozwala jedynie na nie dopuszczenie zagranicznych pracowników do pewnych specyficznych zakresów działalności tych instytucji, które jako takie są związane z bezpośrednim udziałem we władzy publicznej (zob. w szczególności wyrok ASTI I, pkt 19 i ww. wyrok w sprawie Wählergruppe Gemeinsam, pkt 92).

- 40 Trybunał wywiódł wobec powyższego w pkt 93 ww. wyroku w sprawie Wählergruppe Gemeinsam, odnoszącego się do pkt 20 wyroku ASTI I, że w przypadku zagranicznych pracowników korzystających z prawa do równego traktowania ze względu na wynagrodzenie i inne warunki pracy, wykluczenie biernego prawa wyborczego do instytucji mających za zadanie reprezentację i obronę interesów pracowników, takich jak austriackie izby pracownicze, nie może być uzasadnione ani charakterem prawnym tych instytucji określonym przez przepisy krajowe, ani okolicznością, że pewne funkcje tych instytucji mogą być związane z udziałem w wykonywaniu władzy publicznej.
- 41 Z powyższych względów pierwszy zarzut Komisji jest zasadny.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

- 42 Co się tyczy pozbawienia biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych i rad zakładowych pracowników pochodzących z państw, które zawarły ze Wspólnotą umowę, na mocy której zapewnia się tym pracownikom prawo do równego traktowania ze względu na warunki pracy, Komisja jest zdania, że nie ma powodu do

stosowania węższej wykładni pojęcia „warunków pracy” niż ma to miejsce w ramach Traktatu WE. Nawet jeżeli pracownicy pochodzący z tych państw trzecich nie korzystają z zagwarantowanej w Traktacie swobody przepływu pracowników, to sytuacja prawna tych spośród nich, którzy są legalnie zatrudnieni w Państwie Członkowskim, nie powinna być gorsza od sytuacji będących w analogicznym położeniu obywateli wspólnotowych. Właśnie taki jest cel przepisu ustanawiającego zakaz dyskryminacji za względu na przynależność państwową zawartego w umowie powołanej w skardze.

- 43 Rząd austriacki odpowiada na ten zarzut, że pojęcie „warunków pracy” w rozumieniu umowy powołanej przez Komisję nie obejmuje prawa pracowników pochodzących z przedmiotowych państw trzecich do udziału w wyborach do ustawowych organów reprezentujących interes pracowniczy, takich jak izby pracownicze i rady zakładowe. Przedmiotowe pojęcie ma bowiem węższe znaczenie niż to samo pojęcie zawarte w art. 39 WE, ponieważ z jednej strony ten ostatni przepis został skonkretyzowany w rozporządzeniu nr 1612/68, które w art. 8 ust. 1 odnosi się w sposób wyraźny do praw związkowych i praw z nimi związanych, podczas gdy w przypadku przedmiotowych umów międzynarodowych brak jest takiej konkretyzacji, a z drugiej strony umowy te stawiają sobie mniej ambitne cele niż Traktat, ponieważ nie przewidują one swobody przepływu pracowników. Dlatego też drugi zarzut Komisji jest zdaniem tego rządu bezzasadny.

Ocena Trybunału

- 44 W tym zakresie Trybunał orzekł już, że art. 37 ust. 1 tiret pierwsze Układu europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z jednej strony a Rzeczpospolitą Polską z drugiej strony, zawartego i zatwierdzonego w imieniu Wspólnoty decyzją Rady i Komisji 93/743/Euratom, EWWS, WE z dnia 13 grudnia 1993 r. (Dz.U. L 348, str. 1) przyznaje pracownikom mającym polskie obywatelstwo i legalnie zatrudnionym na terytorium Państwa Członkowskiego prawo równego traktowania w zakresie

warunków pracy, mające taki sam zakres jak prawo przyznane w podobnych słowach obywatelom Wspólnoty w art. 48 ust. 2 Traktatu WE (po zmianie, art. 39 ust. 2 WE) (wyrok z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie C-162/00 Pokrzęptowicz-Meyer, Rec. str. I-1049, pkt 41).

- 45 Trybunał orzekł również, w odniesieniu do układu stowarzyszeniowego pomiędzy EWG a Turcją, że art. 10 ust. 1 decyzji nr 1/80, mający niemalże identyczne brzmienie jak art. 39 ust. 2 WE, nakłada na każde Państwo Członkowskie te same obowiązki dotyczące warunków pracy tureckich pracowników zatrudnionych legalnie w tym państwie, jakie znajdują zastosowanie wobec obywateli innych Państw Członkowskich (ww. wyrok w sprawie Wählergruppe Gemeinsam, pkt 77).
- 46 Jak już zostało to stwierdzone w pkt 37 niniejszego wyroku, ww. wyrok w sprawie Wählergruppe Gemeinsam dotyczy właśnie przesłanki obywatelstwa, od której regulacja austriacka uzależnia bierne prawo wyborcze do izb pracowniczych w Austrii.
- 47 Jak słusznie stwierdziła Komisja, nie ma powodu do odmiennej interpretacji zakazu wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie warunków pracy ustanowionego w postanowieniach umów zawartych między Wspólnotą a państwami trzecimi — który był już zresztą analogicznie stosowany w ramach układów zawartych z Polską i Turcją (zob. pkt 44 i 46 niniejszego wyroku).
- 48 Z tych samych względów, które wskazano powyżej w ramach pierwszego zarzutu dotyczącego Unii Europejskiej i EOG, należy stwierdzić, że w rzypadku obywateli, na

rzecz których zawarto w umowie postanowienia tego samego rodzaju, i którzy są zatrudnieni na warunkach ustalonych przez Państwo Członkowskie, stosowanie regulacji takiej jak obowiązująca w Austrii, odmawiającej im biernego prawa wyborczego do instytucji reprezentujących i broniących interesów pracowników, takich jak izby pracownicze i rady zakładowe, jedynie ze względu na to, że zainteresowani mają obce obywatelstwo, nie jest zgodne z zasadą niedyskryminacji.

- 49 Z zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową zawartej w przedmiotowych umowach wynika, że wszyscy pracownicy, posiadający przynależność państwową lub obywatelstwo jednego z państw trzecich, korzystają z takich samych warunków pracy i, w szczególności, mogą w ten sam sposób brać udział w wyborach do instytucji reprezentujących i broniących interesy zatrudnionych. Nierówne traktowanie ze względu na przynależność państwową nie jest zgodną z tą podstawową zasadą.
- 50 Argumenty podniesione przez rząd austriacki w celu uzasadnienia twierdzenia przeciwnego nie są przekonujące.
- 51 Po pierwsze, ze względów szerzej wyjaśnionych w pkt 81–86 ww. wyroku w sprawie *Wählergruppe Gemeinsam*, okoliczność, że pojęcie „innych warunków pracy” użyte w art. 48 ust. 2 Traktatu WE (po zmianie art. 39 ust. 2 WE) zostało skonkretyzowane w rozporządzeniu nr 1612/68, które w art. 8 ust. 1 odnosi się w sposób wyraźny do praw związkowych i praw z nimi związanych, podczas gdy w przypadku przedmiotowych umów międzynarodowych brak jest takiej konkretyzacji, nie oznacza w żadnym razie, by przedmiotowe pojęcie miało posiadać węższe znaczenie niż pojęcie zawarte w art. 39 ust. 2 WE i nie obejmować prawa pracowników pochodzących z przedmiotowych państw trzecich do udziału w wyborach do

organów reprezentujących i broniących interesów pracowników na takich samych zasadach, jak obywatele miejscowi.

- 52 Po drugie, nie tylko z brzmienia przepisów ustanawiających zakaz dyskryminacji w dziedzinie warunków pracy w różnych umowach zawartych pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi zredagowanych w sposób w zasadzie identyczny jak art. 39 ust. 2 WE, ale również z porównania kontekstów i celów tych umów z kontekstem i celami Traktatu WE wynika, że nie ma powodu, dla którego przepisy te miałyby mieć inny zakres niż ten, który Trybunał przypisał art. 48 ust. 2 Traktatu WE (po zmianie art. 39 ust. 2 WE) w wyrokach ASTI I i ASTI II (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie *Wählergruppe Gemeinsam*, pkt 88 i 89).
- 53 Jedynie taka wykładnia odpowiada celowi i systematyce przedmiotowych umów, bowiem fakt przyznania pracownikom z państw trzecich, które są stronami tych umów, zatrudnionym legalnie na terytorium Państwa Członkowskiego prawa do tych samych warunków pracy, z jakiego korzystają pracownicy będący obywatelami Państw Członkowskich, stanowi ważny element tworzenia odpowiednich ram stopniowej integracji w przyjmującym Państwie Członkowskim pracowników migrujących (zob. analogicznie ww. wyroki w sprawie *Pokrzeptowicz-Meyer*, pkt 42, i w sprawie *Wählergruppe Gemeinsam*, pkt 79).
- 54 Mając na uwadze powyższe rozważania, drugi zarzut Komisji należy również uznać za zasadny.

55 Sąd skarga Komisji jest w całości zasadna.

56 Należy wobec powyższego stwierdzić, że

- pozbawiając pracowników, którzy są obywatelami innych Państw Członkowskich Unii Europejskiej lub EOG, biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych, Republika Austrii uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy art. 39 WE, art. 8 rozporządzenia nr 1612/68 i art. 28 Porozumienia o EOG;

- pozbawiając biernego prawa wyborczego do rad zakładowych i walnych zgromadzeń izb pracowniczych pracowników pochodzących z państw trzecich, z którymi Wspólnota zawarła umowy ustanawiające na korzyść pracowników pochodzących z tych państw, zatrudnionych legalnie w Państwie Członkowskim, zasadę niedyskryminacji w zakresie warunków pracy, Republika Austrii uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy postanowień tych umów.

W przedmiocie kosztów

57 Zgodnie z przepisem art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła

o obciążenie kosztami Republiki Austrii, a Republika Austrii przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) a) **Pozbawiając pracowników, którzy są obywatelami innych Państw Członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, biernego prawa wyborczego do izb pracowniczych, Republika Austrii uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy art. 39 WE, art. 8 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2434/92 z dnia 27 lipca 1992 r. i art. 28 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym.**
  - b) **Pozbawiając biernego prawa wyborczego do rad zakładowych i walnych zgromadzeń izb pracowniczych pracowników pochodzących z państw trzecich, z którymi Wspólnota zawarła umowy ustanawiające na korzyść pracowników pochodzących z tych państw, zatrudnionych legalnie w Państwie Członkowskim zasadę niedyskryminacji w zakresie warunków pracy, Republika Austrii uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy postanowień tych umów.**
- 2) **Republika Austrii zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy